

Ole-Jacob Christensen skriver om selskabet som ga menneskene PCB og Agent Orange.

Monsantos verden

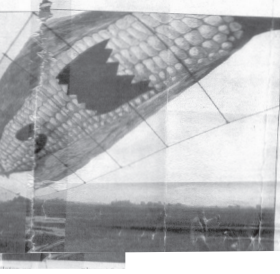
Ole-Jacob Christensen
MED ANDRE ORD

I tilleggspunktet ser ikke Monsanto ut til å stå i noe særlig ut fra andre miljøspørsmål på dette området. Fremmet nye produkter 11.000 patenter, har de en utrolig styrke og et stort budsjett. Monsanto er en av de største selskaper i verden og har et stort budsjett. De har et stort budsjett og et stort budsjett. De har et stort budsjett og et stort budsjett.

PARIA
Saken: Monsanto er et USA-basert agrikulturselskap som utvikler og produserer pesticider og herbicider. Selskapet har utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle pesticidene i verden, som Agent Orange og DDT. Monsanto har også utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle herbicidene i verden, som Roundup og Liberty Link. Monsanto har også utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle genmodifiserte organismer (GMO) i verden, som Golden Rice og MON810. Monsanto har også utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle bioteknologier i verden, som Bt-motfluer og Golden Rice.

deltaker i dette arbeidet. Det er ikke bare Monsanto som er ansvarlig for dette arbeidet, men også de myndighetene som har godkjent og regulert dette arbeidet. Det er ikke bare Monsanto som er ansvarlig for dette arbeidet, men også de myndighetene som har godkjent og regulert dette arbeidet.

PONER
I 1970-årene ble Monsanto ansett som et av de mest innovative og mest produktive selskaper i verden. Det var i disse årene at Monsanto utviklet og produserte flere av de mest berømte og kontroversielle pesticidene i verden, som Agent Orange og DDT. Monsanto har også utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle herbicidene i verden, som Roundup og Liberty Link. Monsanto har også utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle genmodifiserte organismer (GMO) i verden, som Golden Rice og MON810. Monsanto har også utviklet og produsert flere av de mest berømte og kontroversielle bioteknologier i verden, som Bt-motfluer og Golden Rice.

Mede undertrykkende sammenhengene er bakgrunnen for dette arbeidet, og det er viktig å forstå disse sammenhengene for å forstå dette arbeidet. Det er ikke bare Monsanto som er ansvarlig for dette arbeidet, men også de myndighetene som har godkjent og regulert dette arbeidet.

Ole-jacob Christensen

MED ANDRE ORD

I utgangspunktet ser ikke Monsanto ut til å skille seg særlig ut fra andre multinasjonale selskaper. Firmaet sysselsetter 17 500 personer, hadde en omsetning på 7,5 milliarder dollar i 2007, og er til stede i 46 forskjellige land. Som så mange andre store selskaper, smykker Monsanto seg med vakre slagord som «integritet, åpenhet, dialog, deling og respekt.» Og i likhet med mange andre, avviker praksis fra teori. Det særegne ved Monsanto er graden av avvik. Selskapet, som liker å framstille seg som mer som en kraft som vil «frelse verden» ifølge tidligere generaldirektør Robert Shapiro, enn som et tradisjonelt industriforetak, er nemlig innblandet i en rekke av de største miljøskandalene i det siste århundret: PCB, dioksin, sprøytemiddelet Roundup, hormonsprøyting av husdyr, og utvikling av genmodifiserte planter.

Den prisbelønte franske journalisten Marie-Monique Robin hadde allerede laget to dokumentarer for den fransktyske fjernsynskanalen Arte om biologisk mangfold, da hun i 2004 ble spurt av Yudhvir Singh, leder for en indisk bondeorganisasjon med 20 millioner medlemmer, om å lage en dokumentar om Monsanto. En del av stoffet har hun på plass fra sine tidligere dokumentarer, resten av stoffet har hun samlet de tre siste årene. I vinter ble dokumentaren vist på

«Rekken er også lang av forskere som har fått karrieren ødelagt»

Arte, med tittelen «Le monde selon Monsanto» på fransk, «Monsanto mit Gift und Genen» på tysk.

Både filmen og boka har vakt diskusjon fordi temaet er høyaktuelt. I EU råder det en konstant konflikt mellom dem som ønsker

FAKTA

Saken:

■ Monsanto er et USA-basert multinasjonalt selskap. Utgangspunktet for denne artikkelen er den franske journalisten Marie-Monique Robins omdiskuterte dokumentar «Le Monde selon Monsanto» (Verden ifølge Monsanto). Dokumentaren ble vist første gang i mars i år. Samtidig kom en bok med samme tittel.

■ Et av Monsanto's mest kjente produkter er det kjemiske stoffet PCB. På tross av at man allerede i 1937 internt kunne notere skadevirkninger, fortsatte produksjonen av PCB fram til 1977.

■ I dag produserer Monsanto 90 prosent av verdens genmodifiserte såfrø.

■ Artikkelen beskriver hvordan Monsanto utfører forenklede undersøkelser og samarbeider tett med personale ved den amerikanske godkjenningsmyndigheten Food and Drug Administration.

Forfatteren:

■ Ole-jacob Christensen er styremedlem i Norsk Bonde- og Småbrukarlag.

en streng politikk når det gjelder godkjenning av en genmodifiserte planter, og Kommisjonen og det europeiske Mattilsynet som arbeider for godkjenning av flere slike planter til bruk i fôr og mat. Men som Marie-Monique Robert viser, er bruken av genmodifiserte organismer (gmo) et kontroversielt tema også i andre deler av verden. Selv i gmo-enes hjemland, USA, ønsker rundt 80 prosent av innbyggerne merking av genmodifisert mat – noe som er forbudt ifølge amerikansk lov – og motstanden blant amerikanske bønder er så sterk, at Monsanto har måttet gi opp å produsere genmodifisert hvete. For ordens skyld: per i dag er ingen genmodifiserte organismer godkjent verken for dyrking eller import i Norge. Men Mattilsynet har utarbeidet et forslag til

regelverk for dyrking av gmo, som nå ligger til behandling i regjeringen.

Selv om gmo-spørsmålet står sentralt i boka «Le Monde selon Monsanto» – Monsanto produserer 90 prosent av verdens genmo-

difiserte såfrø – er dette ikke først og fremst en bok om gmo, men om selskapet Monsanto.

Og hvorfor bør vi lese en bok om den amerikanske selskapet Monsanto? Fordi vi alle har en del av Monsanto i oss.

«Vi har alle PCB i oss,» sier professor ved universitetet i Albany, David Carpenter til Robert. PCB er ett av Monsanto's første produkter, og det har gjennom flere tiår, fram til det ble forbudt i land etter land gjennom 1970- og 80-tallet, vært brukt som bestanddel i kjølesystemer, maling og plast. Også andre av selskapets produkter inngår som en del av så godt som alle klodens innbyggere per i dag: Sprøytemiddelet Roundup er verdens mest brukte mot ugress, og har vist seg langt mindre nedbrytbart enn produsenten har hevdet, og genmodifiserte planter forurenser store deler av avlingene i de landene der de dyrkes – men også matvarer i land der de er forbudt. Stadig oppdages spor av gmo i matvarer, og Norske Felleskjøp finner spor av gmo i rundt halvparten av soyaen de importerer.

Men tilbake til utgangspunktet, PCB. Monsanto ble dannet i 1901, og har siden hatt hovedkontor i Saint Louis i Missouri. I 1918 begynte produksjonen av kjemiske stoffer, og etter hvert altså PCB. Produktet viser seg snart å kunne ha katastrofale helsevirkninger, og i 1937 skriver Monsanto i et internt notat: «Dyreeksperimenter viser at langvarig eksponering for Aroclor gir giftvirkninger i hele organismen.» Likevel fortsetter produksjonen helt til 1977 da PCB – på tross av kraftig lobbying fra Monsanto – blir forbudt i USA. Så seint som i 1955 bruker arbeiderne i Aroclor-fabrikken i byen Anniston ingen beskyttelsesklær. Byen selv blir utsatt for massiv forurensning. Den er nå delvis fraflyttet på grunn av forurensning, og Monsanto er dømt til å rense området. Men Monsanto har kjempet med de midlene selskapet hadde til rådighet – og er blitt beryktet for: Fornektelse, forfalsking av forskningsresultater og kritikkverdigg tett kontakt med regulerende myndigheter. I første omgang inngår Monsanto en avtale med blant annet Industrial Bio-Test Labs for å undersøke helsevirkningene av PCB: Laboratoriet konkluderer med at PCB «kan føre til godartete svulster», noe som Monsanto ønsker erstattet med «ser ikke ut til å være kreftframkallende». Ikke desto mindre fortsetter PCB å skape miljøproblemer verden over: Den franske elva Rhône inneholder tolv ganger mer PCB

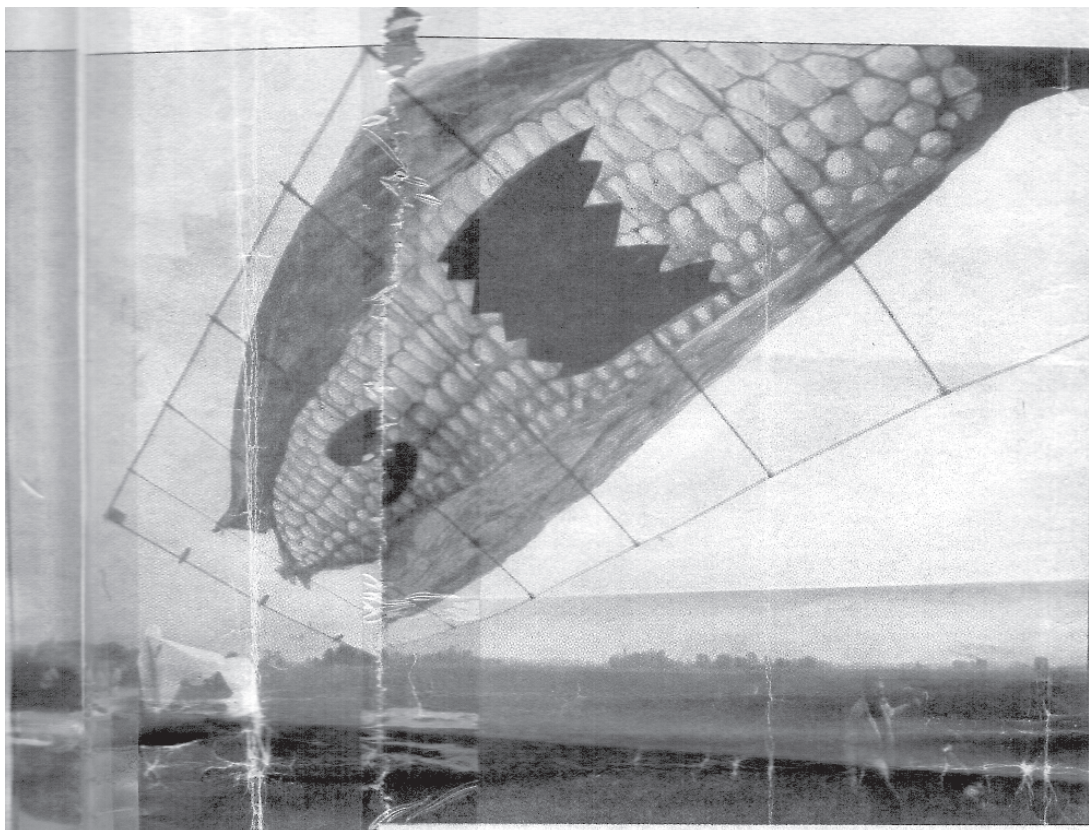
PIONER: I

1993 lanserte Monsanto en genmodifisert plante, skredersydd for firmaets eget ugressmiddel. Her, 2005, protesterer aktivister fra Greenpeace mot genmodifisert mais.

FOTO: AFP/SCANPIX

enn europeisk alt fisker er fyllinger for forgiftet med hadde bland Oslo måtte i betalelsen for PCB-forden.

Monsanto kjemiske produsere landbruksproduktet 2,4,5-T. Arbeiderne kvalme og debut for endesom i ikke på tal let gjer slagmørke danner ut berytende ifølge den regjering ikke i husdyr m standpunft fortsetter blant ann amerikar i februar mønstret slik at de stafett fi Alworl dan seise unikt kal

enn europeiske normer tillater, og alt fisket er forbudt. I Belgia ble kyllinger føret med fritryolje forgiftet med PCB som ved en feil hadde blandet seg med oljen. I Oslo måtte flere selskaper i 2003 betale en bot på sju millioner euro for PCB-forurensning av Øslofjorden.

Monsanto benyttet etter hvert sin kjemiske kompetanse til å produsere sprøytemidler for landbruksuket. I 1949 starter selskapet produksjon av ugressmiddelet 2,4,5-T. Allerede i 1949 eksploderer deler av fabrikkene, og arbeiderne får hodepine og kvalme og kaster opp. Ingen god debut for en produksjon som skal ende som mat. Det er da heller ikke på tallerkenen dette middelet gjør størst suksess, men på slagmarken i Vietnam, der det danner utgangspunkt for det berømte *Agent Orange* som ifølge den sørvietnamesiske regjeringen «ikke er giftig, og ikke utgjør noen fare for naturen, husdyr, mennesker eller jord.» Et standpunkt Monsanto selv fortsetter i forsvare i lang tid blant annet i rettssaker mot amerikanske krigsveteraner. Som i februar 1984 da selskapet mønstret ti advokater i rettssalen slik at de kunne prosedere i stafett i fire timer hver.

Alvorligst er imidlertid hvordan selskapet som sitter på et unikt kildemateriale fra 1949,

plumpt forfalsker undersøkelser om mulig sammenheng mellom ugressmiddelet og kreft. Som National Research Council skriver i en rapport: Studiene til Monsanto «lider under feil i klassifikasjonen av eksponerte og ikke eksponerte personer, og av endringer foretatt for å oppnå det ønskete målet med undersøkelsen.»

Selskapets viktigste «landbruksprodukt» er allikevel totalugressmiddelet Roundup – presentert som «det første biologisk nedbrytbare ugressmiddelet», i en fransk fjernsynsreklame så seint som i 2000. Eller «mindre giftig enn bordsalt i store mengder for rotter,» og «kan brukes der barn og dyr leker sammen,» ifølge produsenten. I ettertid er Monsanto dømt til en bot på 75.000 dollar i amerikansk rett for å ha påstått at Roundup er «Godt for miljøet, ikke giftig...» I Europa er Monsanto ikke dømt for uriktig markedsføring, på tross av at man finner Roundup-rester i europeiske vassdrag. En undersøkelse fra 1998 viste at 95 prosent av et utvalg vannprøver fra Bretagne i Frankrike inneholdt mer glyfosat – det virksomme middelet i Roundup – enn tillatt.

Nettopp ugressmiddelet Roundup danner utgangspunktet for Monsanto's neste

satsingsområde: genmodifiserte planter. En genmodifisert plante lages ved at en «genkanon» skyter et gen (som koder for en ønsket egenskap) sammen med et promotorgen og et markørgen (oftest antibiotikaresistent) inn i arveanlegget til den planten som skal modifiseres. Ifølge Monsanto, og andre tilhengere av genteknologien, er dette uproblematisk. Motstanderne ser det ikke slik, både fordi man på denne måten kan krysse artsgrensene (legge inn et fiskegen i en plante for eksempel) og fordi genkanonen slett ikke er mer presis enn mer tradisjonell «kirurgisk krigføring».

Etter å ha satt inn et resistensgen mot Roundup i soyaplanten, lanserte Monsanto i 1993 for første gang en genmodifisert plante, skreddersydd for firmaets eget ugressmiddel. Denne soyaplanten kan altså sprøytes med Roundup uten å dø – i motsetning til vanlige soyaplantar. Seinere er det også framstilt Roundupresistent mais, og fremdeles i dag er 70 prosent av verdens gmpplanter tilpasset dette sprøytemiddelet. Nærmere 30 prosent er modifisert for selv å produsere insektgift, såkalte bt-planter.

Den kuriøse historien bak godkjenningen av den første genmodifiserte planten byr også på kjennte knep: Foren-

klede undersøkelser, hemmeligholdelse av bakgrunnsmateriale, og tett samarbeid med og utskifting av topppersonal med den amerikanske godkjenningsmyndigheten Food and Drug Administration. Sentralt i godkjenningen av den første genmodifiserte soyaplanten står nemlig sentrale tidligere Monsanto-medarbeidere, nå på FDAs lønnslisteliste! Alt blir lagt til rette for/av Monsanto – man vet ikke alltid hvor firmaet slutter og hvor myndigheten begynner. For hvem skrev utkastet til brevet, kommissær i FDA, David Kessler, skrev til sin minister om framtidig godkjenning av gmo, 20. mar 1992? En FDA-ansatt med tidligere ansettelse hos Monsanto. Og hva kunne man lese i brevet? Blant annet: «Firmaene er klare til å sende enkelte produkter ut på markedet. For å kunne det, må de vite hvordan regelverket kommer til å bli utformet. Dette er vesentlig, ikke bare for at de skal vite hvordan regjeringer vil utøve sin kontroll, men også for å hjelpe dem å vinne aksept for produktene hos forbrukerne.» Brevet er gjennomlest av FDA-ansatt og tidligere Monsanto-advokat David Tylor.

Monsanto holder kortene tett til brystet. Forskere og organisasjoner som har prøvd å få tak i bakgrunnsmateriale fra de forsøkene selskapet har foretatt i forkant av godkjenningssøknader, er stort sett blitt avvist. Rekkene er også lang av forskere som har fått karrieren ødelagt og forskingsprosjekter avbrutt på grunn av press fra Monsanto.

Marie-Monique Roberts bok er i seg selv et «offer» for Monsanto's forsøk på å styre informasjonen om sine produkter. Representanter for selskapet har ikke villet møte henne. Det har derimot flere tidligere ansatte, uavhengige forskere, bønder USA, Sør-Amerika og India samt en tidligere amerikansk landbruksminister. De forholdene hun tar opp fortjener oppmerksomhet fordi de angår oss alle både som enkeltmennesker og samfunn. Boka bør komme på norsk, og dokumentaren bør vises av vår egen allmennkringkaster.

Ole-jacob Christense
vikabraaten@gmail.com

Marie-Monique Robin: «Le monde selon Monsanto», Editions la Decouverte/ ARTE Editions, 2008

Biológica dependiente de la Secretaría de Agricultura le reprochó a Huergo que violara los pactos firmados por la Argentina sobre biodiversidad. Huergo le contestó que se había quedado en el pasado: “Hoy la biodiversidad se hace en los laboratorios”. Para Lapolla las autorizaciones deberían emanar del Ministerio de Salud, ya que es imposible obviar los efectos de los transgénicos sobre el ecosistema, sobre la selección natural y sobre otras especies, como la maleza, que no pueden evaluarse en un par de años y sin una investigación multidisciplinaria, compleja y cara. “Ya entonces Huergo era un empleado de Monsanto. Desestructuró el INTA, transfirió el capital genético estratégico para el país a las empresas privadas como Monsanto y Nidera, les permitió el acceso a los archivos secretos del INTA, cuyos equipos de investigación también fueron comprados por estas empresas. Esto le permitió a Monsanto crear la soja RR sobre la base de la variedad de soja natural desarrollada en la Argentina para los suelos del país. Quienes estaban en desacuerdo fueron despedidos del INTA. Así se perdió, entre otras, una variedad de maíz resistente a las sequías, que hubiese sido muy rentable para los pequeños productores y podría haber competido contra la soja transgénica. Huergo hizo todo esto, pero el impulsor decisivo del avance de la soja transgénica en la Argentina fue el propio Solá”, concluye Lapolla. Huergo coincide. En su columna del 10 de enero El soy power llega a la política, escribió en Clarín Rural: “Felipe Solá fue casi diez años secretario de Agricultura, y su gran pergamino fue la autorización de la soja RR en 1996”. Con admirable modestia, nada dijo de su propio rol en el acontecimiento que, se ilusiona, “cada vez tallará más fuerte en la gran escena política nacional”.

© 2000-2009 www.pagina12.com.ar|República Argentina|Todos los Derechos Reservados